

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2008-2009

18 november 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Interpellatie van de heer Kris Van Dijck tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de Vlaamse basisschool in Komen

Met redenen omklede moties

4

Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de ondervetegenwoordiging van vrouwelijke leerlingen in wetenschappelijk-technische studierichtingen in het technisch secundair onderwijs, de doorstroming van leerlingen naar het hoger onderwijs voor wetenschappelijke en technische studiegebieden en de instroom van het aantal mannelijke en vrouwelijke generatiestudenten in de wetenschappelijk-technische richtingen in hogescholen en het universitair onderwijs

4

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de ondervetegenwoordiging van jongens in pedagogische wetenschappen

8

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over Europese uitwisselingsprogramma's

10

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de controle op de Brusselse leerplicht en de invoering van een schoolkaart tegen het spijbelen

13

Vraag om uitleg van mevrouw Laurence Libert tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over time-outprojecten

14

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

Interpellatie van de heer Kris Van Dijck tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de Vlaamse basisschool in Komen

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik stel opnieuw een vraag over dit dossier. Ik doe dat met een zekere plaatsvervangende schaamte. Het dossier sleept al meer dan 25 jaar aan. Er wordt al eens gezegd dat grote problemen aangepakt kunnen worden, terwijl kleine problemen blijven liggen of moeilijk aan te pakken zijn. Dat is een algemene vaststelling die ik maak als ik kijk naar dit dossier.

Mevrouw de voorzitter, ik zou willen beginnen met dit dossier in zijn context te plaatsen. Daarnet deden we nog wat lacherig over de nieuwe, de jongere generatie. Voor jonge mensen is dit een banaal probleem. Ze weten bij wijze van spreken niet eens of het er een is of waar Komen ligt. Mijnheer de minister, ik stel deze vraag vanuit het oogpunt van de legitimiteit. Ik ben van mening dat eenieder zijn verantwoordelijkheid moet opnemen.

Mevrouw de voorzitter, ik wil ook even in herinnering brengen dat artikel 6 van de wet van 30 juli 1963 houdende de taalregeling in het onderwijs dat stelt dat de taalgrensgemeenten verplicht zijn om kleuter- en/of lager onderwijs in te richten in de andere landstaal indien voldoende ouders – 16 ouders voor het kleuteronderwijs en 16 voor het lager onderwijs – daarom vragen. Omwille van de vrije keuze kunnen de ouders ook vrij confessioneel onderwijs aanvragen. Mijnheer de minister, in Vlaanderen geldt niet alleen de geest maar ook de letter van de wet. Als mijn cijfers kloppen, geven we bijna 3500 leerlingen de kans om in Vlaanderen Franstalig onderwijs te volgen.

In 1979 hadden genoeg Nederlandstaligen in Komen die vraag ingediend. De gemeente was dus verplicht om Nederlandstalig basisonderwijs in te richten. Dat gebeurde echter niet. Zoals we allemaal weten, heeft dat aanleiding gegeven tot een crisis in de toenmalige Belgische regering. Om uit de impasse te geraken, heeft de regering toen beslist in de plaats te treden van de lokale overheid. Ze heeft een rijksbasisschool opgericht. De toenmalige Nederlandstalige minister voor Nationale Opvoeding, de heer Callewaert, hield de school in stand. Op het vlak van de praktische modaliteiten deed hij dat op basis van het akkoord-Callewaert-Busquin van 1981.

Een dergelijke constructie en dergelijke afspraken kon de toenmalige Belgische regering in de toenmalige unitaire Belgische context perfect maken. De financiering van de Nederlandstalige school in Komen was dus ook in 2002 niet onwettig. Ze vloede immers voort uit het protocol, dat in 1981 werd afgesloten tussen beide Belgische ministers.

Het is duidelijk dat de Vlaamse basisschool in Komen een van de laatste communautaire onderwijsknelpunten blijft. Vlaanderen financiert deze school van het gemeenschaps-onderwijs, ondanks het feit dat het de Franse Gemeenschap is die deze taak op zich zou moeten nemen. Op 10 juli 2002 heeft het Vlaams Parlement een motie goedgekeurd, waarin aan de Franse Gemeenschap gevraagd wordt haar verantwoordelijkheid op te nemen. In de motie staat "... de bestaande protocollen als nietig dienen te worden beschouwd en dient er in geen subsidie meer te worden voorzien voor het Franstalige onderwijs in de faciliteitengemeenten, indien zou blijken dat de Franstalige Gemeenschap niet tegemoet komt aan die vraag en haar verplichtingen niet nakomt." Toenmalig minister-president Hasquin heeft trouwens tijdens de vorige legislatuur brieven aan zijn Vlaamse collega geschreven waarin staat dat hij geen principiële problemen heeft met de oprichting van een Nederlandstalige taalwetschool in Komen als aan de wettelijke voorwaarden wordt voldaan. De hele discussie gaat al jaren over de invulling van de term 'wettelijke voorwaarden'.

Toch kwam er medio 2007 duidelijkheid. In overeenstemming met het KB van 20 november 1979 moeten het wettelijk bepaald aantal rechthebbende ouders met Nederlandstalige kinderen die in een taalgrensgemeente van het Franstalige gebied wonen – 16 gezinshoofden voor zowel het kleuter- als het lager onderwijs –, voor de eerste december voorafgaand aan het schooljaar op een gestandaardiseerd formulier een aanvraag indienen bij de gemeente. Indien er al een dergelijke gemeenteschool bestaat, kunnen subsidiair een bepaald aantal rechthebbende ouders een Nederlandstalige vrijekeuzeschool, bijvoorbeeld een gesubsidieerde vrije taalwetschool, voor subsidiëring door de Franse Gemeenschap voordragen.

Mijnheer de voorzitter, aan deze voorwaarden werd ook voldaan. Zo werd vorig jaar voor 1 december een officiële aanvraag voor de oprichting van een taalwetschool te Komen ingediend. Die aanvraag was en is juridisch voor 100 percent sluitend. Eind november 2007 werd er dan ook een aangetekende brief verstuurd, zowel naar het kabinet van toenmalig minister-president van de Franse Gemeenschap én minister van

Onderwijs Arena als naar het gemeentebestuur van Komen. We zijn ondertussen bijna een jaar verder en tot nog toe is er geen enkele reactie gekomen.

Nochtans is het huidige Vlaamse regeerakkoord heel erg duidelijk over dit punt. Het stelt dat de Franse Gemeenschap moet voldoen aan haar wettelijke verplichtingen tot financiering van de Vlaamse school in Komen: anders zullen er eenzijdige maatregelen worden genomen.

Iedereen weet dat de Vlaamse Regering, samen met dit parlement, probeert om de controle te verwerven met betrekking tot de verantwoordelijkheid van elke gemeenschap voor dat faciliteitenonderwijs. Deze problematiek is hier in het verleden ook al aan bod gekomen. Momenteel blijft dit voor problemen zorgen. De belangenconflicten volgen elkaar in snel tempo op.

Ik zou nog een aantal voorbeelden kunnen aanhalen. Onlangs had ik nog contact met de school. Het water staat hun al niet meer aan de lippen: het staat tot aan de neusgaten. Als we nog even wachten, zal het probleem vanzelf zijn opgelost. Dan kan er niet langer sprake zijn van een Nederlandstalige school in Komen. Voor wie zich afvraagt of die überhaupt wel nodig is, wil ik enkele cijfers geven. Jaarlijks steken meer dan 200 kinderen uit Komen de taalgrens over, om Nederlandstalig onderwijs te volgen in Ieper, Mesen, Wervik, Heuvelland of Menen. Daaruit blijkt dat er wel degelijk vraag naar is. Dat heeft ook te maken met de aanpak. We hebben hier vaak de mond vol van meertaligheid van jongeren. Mensen, ook in Komen, kiezen ervoor hun kinderen Nederlandstalig onderwijs te geven, met ook extra aandacht voor het Frans.

Ik wil verhalen die ik ter plaatse hoor, in herinnering brengen, waaruit we kunnen concluderen dat die school kapot moet. Bij zwemlessen wordt het zwembad zo ingedeeld dat de kinderen van de Vlaamse school van Komen de binnenbaantjes moeten gebruiken: niet aan de kant, alstublieft. In de straat waar de school gelegen is, houdt het voetpad op aan de perceelsgrens van de school. Aan de andere kant van het perceel gaat het voetpad door. Op stratenplannen van Komen staan alle schooltjes, maar het Vlaamse schooltje niet. Ik wil niet in de val trappen van enig kaakslagflamingantisme, maar hier wordt de wetgeving niet nageleefd.

Mijnheer de minister, Vlaanderen heeft zeer lang zijn verantwoordelijkheid genomen, zozeer zelfs dat dat in tegenspraak was met het decreet dat we in deze commissie hebben goedgekeurd. Dat decreet stelt dat elke gemeenschap verantwoordelijk is voor het onderwijs op haar grondgebied, niet alleen wat de financiering betreft, maar ook wat de inspectie en dies meer betreft.

Bent u op de hoogte van de evoluties in dit dossier? Er zouden wel degelijk handtekeningen zijn ingediend. Bent u bereid het dossier zo spoedig mogelijk op de

agenda van het Overlegcomité te plaatsen? Op welke wijze denkt u maatregelen te moeten nemen om datgene wat zowel dit parlement als de regering in het regeerakkoord heeft vooropgesteld, eindelijk eens tot uitvoering te brengen?

De voorzitter: De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen: Mevrouw de voorzitter, dat het Vlaamse basisschooltje een van de laatste communautaire onderwijsknelpunten is, zoals de heer Van Dijk hier heeft gezegd, lijkt me eerlijk gezegd wat overdreven. Het dossier van het faciliteitenonderwijs in zijn geheel is helemaal nog niet van de baan, integendeel. Het belangenconflict over het interpretatieve decreet dat de heer Van Dijk mee heeft ingediend (zie *Parl. St.* VI. Parl. 2006-07, nr. 1163/1), blijft maar aanslepen. U weet allicht ook dat de behandeling in de Senaat voor de zoveelste keer is uitgesteld, ditmaal omdat onze collega, gemeenschapssenator Van den Brande, die een voorstel tot advies zou formuleren, in het buitenland vertoefde. Dat was de week voordien trouwens ook het geval. Toen kon er ook al geen meerderheidsvoorstel worden geformuleerd. Op die wijze haalt de Senaat de termijn van 30 dagen die werd opgelegd voor het formuleren van een advies, natuurlijk nooit.

Terzijde gezegd, het is een beetje ironisch dat CD&V actief meewerkt aan de Franstalige verdragingsmanoeuvres, waarvan de bedoeling maar al te duidelijk is. Bij de bespreking van het interpretatieve decreet, nu al een hele tijd geleden, had ik mijn vrees geuit dat het niet goedgekeurd zou raken voor het einde van deze legislatuur. Ik vrees dat het er steeds meer naar uitziet dat we het einde van de legislatuur niet halen, zodat onze opvolgers, wie ze ook mogen zijn, volgend jaar alles van meet af aan zullen moeten herbeginnen.

Mijnheer de minister, dat betekent dat deze regering alvast dit onderdeel van het regeerakkoord niet heeft uitgevoerd. Er was op 1 januari 2006 geen oplossing tot stand gebracht voor de problematiek van de pedagogische en taalinspectie in het Franstalige faciliteitenonderwijs. De Franse Gemeenschap voldoet, zoals hier nog eens blijkt, nog altijd niet aan haar wettelijke verplichting tot financiering van de Vlaamse school in Komen. Dat waren de twee voorwaarden die waren vooropgesteld. Ik stel vandaag echter vast dat er geen eenzijdige maatregelen zijn genomen, zoals in het regeerakkoord was vooropgesteld, zodat deze Vlaamse Regering tegen het einde van deze legislatuur bijna 50 miljoen euro zal hebben besteed aan het Franstalig onderwijs in Vlaanderen. U hebt me onlangs meegedeeld dat er 1635 leerlingen uit Waalse faciliteitengemeenten school lopen in Vlaanderen, een aantal dat trouwens jaarlijks stijgt. Van die kinderen gaan er 1107 naar het kleuter- en lager onderwijs. Uit Vloesberg zijn er dat 80, uit Moeskroen 437, uit

Komen-Waasten 273 en uit Edingen 317. Ik preciseer die getallen omdat die kinderen in feite aanspraak zouden kunnen maken op Nederlandstalige faciliteitenscholen. Het zou voor elk van die gemeenten volstaan dat 16 ouders dat aanvragen. Dat dat in de praktijk niet gebeurt, lijkt me veelbetekenend.

De gang van zaken in de Vlaamse school van Komen is kenschetsend. Tot dusver werden de werkingskosten ervan door de Vlaamse Gemeenschap betaald, zoals de heer Van Dijck al preciseerde. Aanvragen tot subsidies aan de Franse Gemeenschap blijven, zoals gezegd, onbeantwoord, en ik vrees dat ze dat in de toekomst ook zullen blijven.

De minister laat het nu aan de vzw Knokk, de eigenaar van de gebouwen, over om al dan niet naar de Raad van State te stappen om de Franse Gemeenschap tot het nemen van een beslissing te verplichten. Ik maak me, zelfs in het geval van een gunstige uitspraak, weinig illusies over de gevolgen.

Ondertussen verkleinen de toekomstkansen van de school. Ik vind dat heel erg. Ik had gehoopt dat deze Vlaamse Regering zich met betrekking tot dit dossier niet gedurende heel de legislatuur door de Franse Gemeenschap aan het lijntje zou laten houden. Dit is de vorige legislatuur en de legislaturen daarvoor al gebeurd. Spijtig genoeg kan ik vandaag enkel vaststellen dat de huidige Vlaamse Regering toetreedt tot het rijtje van al die vorige Vlaamse Regeringen tijdens al die vorige legislaturen. De minister heeft, spijtig genoeg, in dit verband gefaald.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, wat het dossier van de Nederlandstalige school in Komen betreft, hebben de Nederlandstalige ouders van 24 kleuters en 20 kinderen in de leeftijdsgroep die lager onderwijs volgt en de vzw Knokk de gemeente Komen op 30 november 2007 gevraagd om, in toepassing van de onderwijstaalwet, een Nederlandstalige school op te richten. Ze hebben tevens een brief naar de minister-president van de Franse Gemeenschapsregering gestuurd. In deze brief wordt deze regering gevraagd deze school in de betoelagingsregeling op te nemen. Verder is verduidelijkt dat deze ouders voor katholiek onderwijs kiezen.

De ouders en de vzw Knokk hebben de betrokkenen gevraagd voor 1 februari 2008 te antwoorden. Noch de gemeente, noch de minister-president van de Franse Gemeenschapsregering hebben geantwoord. Ik ben pas recent op de hoogte gebracht van het uitblijven van enige beslissing van de gemeente en van de Franse Gemeenschap.

De aanvraag is onder de vroegere voorzitter van de vzw gebeurd. De bestuurswissel binnen de vzw is me pas na de zomervakantie meegedeeld.

Het Overlegcomité heeft deze kwestie in december 2003 besproken. De Franse Gemeenschap heeft toen een duidelijk standpunt ingenomen. Indien voldoende ouders een aanvraag zouden indienen, zou de Franse Gemeenschap een Nederlandstalige basisschool in Komen erkennen. Ik zou uitgaan van de veronderstelling dat dit nog steeds het standpunt van de Franse Gemeenschapsregering is.

De Nederlandstalige ouders in Komen en de vzw Knokk zouden via de Raad van State een beslissing van de gemeente en van de Franse Gemeenschap kunnen afdwingen. Mijn diensten hebben dit trouwens aan de voorzitter van de vzw laten weten.

Ik moet in dit verband natuurlijk wijzen op het ruimere geschil over het interpretatief decreet. Het Overlegcomité zal dit binnenkort bespreken. Op 23 oktober 2008 heeft de Commissie voor Institutionele Aangelegenheden van de Senaat het tweede, door de Commission communautaire française (COCOF) ingeroepen, belangenconflict besproken. Na de afronding van de bespreking in de Senaat zal dit dossier opnieuw door het Overlegcomité worden geagendeerd. Ik ben bereid de basisschool te Komen in de marge van de discussie over het interpretatief decreet aan te kaarten.

Het Vlaams regeerakkoord stelt dat tegen 1 januari 2006 een oplossing voor twee dossiers moest worden gevonden. Het gaat hier om de problematiek van de pedagogische inspectie en de taalinspectie in het faciliteitenonderwijs en om het probleem dat de Franse Gemeenschap haar wettelijke verplichting tot financiering van de Vlaamse school te Komen moest naleven. Het Vlaams regeerakkoord vervolgt met deze zin: "Anders zal de Vlaamse Gemeenschap eenzijdig maatregelen nemen." Het interpretatief decreet is eigenlijk een eenzijdige, op een oplossing van het globale probleem gerichte stap. Wat dit dossier betreft, moeten de Nederlandstalige inwoners van de gemeente, het gemeentebestuur en de Franse Gemeenschap tot een afwikkeling komen.

Mijn kabinet pleegt overleg met de vzw Knokk en helpt de vzw Knokk bij het opstellen van een juridisch correct dossier. Dit heeft eind november 2007 geleid tot het indienen van een aanvraag bij de gemeente Komen en bij de minister van Onderwijs van de Franse Gemeenschap tot opname in de subsidieregeling van de Franse Gemeenschap. Aangezien tot op heden geen antwoord op deze vraag tot subsidiëring is gegeven, is recent nog overleg met de vzw Knokk gepleegd.

Ik zal deze zaak uiteraard verder blijven opvolgen. Ik heb in dit verband reeds een afspraak met de

ondertussen vernieuwde raad van bestuur van de lokale vzw gemaakt. Ik zal in elk geval steeds op de hoogte worden gehouden.

De voorzitter: De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk: We hebben, onder meer met het interpretatief decreet, een aantal belangrijke stappen gezet. Ik vrees echter dat deze problematiek zichzelf zal oplossen. De minister heeft terecht gesteld dat de mensen die de handtekeningen hebben verzameld en ingediend, dit moeten afdwingen. Ze kunnen zich hiervoor tot de Raad van State richten. Hoelang dat zou duren, weet ik niet. Ik weet wel dat de impasse binnen de vzw ondertussen enorm groot is. Dit is niet verwonderlijk. Die mensen moeten al jaren tegen de bierkaai vechten.

Dit dossier is zeer illustratief. Wij doen wat van ons wordt gevraagd. Aan de andere kant van de taalgrens is het blijkbaar zeer moeilijk enige tolerantie aan de dag te leggen wanneer het om niet-Franstaligen of om de interpretatie en de uitvoering van de taalwetgeving gaat. De taalwetgeving is nochtans zeer belangrijk voor de evenwichten in dit land.

Ik zie eerlijk gezegd niet direct een mogelijkheid om een en ander hard te maken en ervoor te zorgen dat er wel degelijk een school in Komen komt. De cijfers zijn ook door de heer Van Nieuwenhuysen aangehaald: enorm veel kinderen steken de taalgrens over om in Vlaanderen school te lopen. Er is wel degelijk een behoefte aan Nederlandstalig onderwijs in die faciliteitengemeenten. We hebben het altijd over de grote groep Franstaligen in de rand, we vergeten dat er heel wat Nederlandstaligen aan de andere kant wonen. Het zijn hier wel degelijk de Franstaligen die de schotten oprichten. Wij zullen een motie indienen. Voor het schoolje in Komen zullen bijkomende inspanningen nodig zijn.

De voorzitter: De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb geen reden om op mijn besluit terug te komen – namelijk dat we geen stap dichter bij een oplossing staan dan bij de aanvang van deze legislatuur in 2004. U zegt dat het interpretatieve decreet neerkomt op die eenzijdige maatregel die in het regeerakkoord stond ingeschreven. Welnu, ik voorspel u dat dat niet tot een goed einde zal worden gebracht op het einde van deze legislatuur.

Tegen de vzw Knokk zegt u eigenlijk: we doen wat we doen en trek verder uw plan en ga maar naar de Raad van State. We weten intussen dat heel het project van de Vlaamse school in Komen op de klippen dreigt te – en waarschijnlijk ook zal – lopen. Tegen de volgende legislatuur zal er waarschijnlijk geen Vlaamse school meer

zijn in Komen. Ik hoop dat ik het mis heb, maar daar ziet het wel naar uit. Dat is geen mooie eindbalans voor u als minister van Onderwijs in deze legislatuur.

De heer Kris Van Dijk: Mijnheer de minister, ik blijf geloven in een oplossing voor dit dossier. Kunt u het niet expliciet agenderen op het eerstvolgende Overlegcomité? We hebben het er vaak en lang genoeg over gehad. We zouden de redenering kunnen omdraaien en de financiering stopzetten en de anderen ook eens naar de Raad van State laten stappen. Ik pleit daar niet voor, maar ik begrijp de redenering van het gemeentebestuur van Komen en van uw collega van de Franse Gemeenschap echt helemaal niet.

Met redenen omklede moties

De voorzitter: Door de heer Van Dijk en door de heer Van Nieuwenhuysen werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de ondervetgenwoordiging van vrouwelijke leerlingen in wetenschappelijk-technische studierichtingen in het technisch secundair onderwijs, de doorstroming van leerlingen naar het hoger onderwijs voor wetenschappelijke en technische studiegebieden en de instroom van het aantal mannelijke en vrouwelijke generatiestudenten in de wetenschappelijk-technische richtingen in hogescholen en het universitair onderwijs

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, mijn vraag was bedoeld voor de aanvang van het studie- en academiejaar. Nu zijn we half november, maar ik denk niet dat ze aan relevantie heeft ingeboet. Ik zou de zorgwekkende cijfers van de vrouwelijke leerlingenaantallen in wetenschappelijk-technische studierichtingen binnen het technisch secundair onderwijs onder de aandacht willen brengen. Daardoor zijn ze eveneens ondervetgenwoordigd in het hoger onderwijs, en ook in die richtingen van het aso met ‘wetenschappelijk potentieel’ of van waar men kan doorstromen naar meer exactewetenschappenrichtingen.

Cijfers van de Studiedienst Onderwijs, departement Onderwijs en Vorming, tonen aan dat vrouwelijke

leerlingen in het tweede jaar van de derde graad tso – het laatste jaar dus – veel minder vertegenwoordigd zijn dan de mannelijke leerlingen in wetenschappelijk-technische richtingen. Vrouwelijke leerlingen vindt men meer terug in richtingen zoals jeugd- en gehandicaptenzorg, gezondheids- en welzijnswetenschappen, schoonheidsverzorging, toerisme, onthaal enzovoort. Meisjes die wel die technische richtingen kiezen, stromen wel in grote mate door naar het hoger onderwijs. Maar ze zijn met te weinig.

Voor het jaar 2007-2008 bedroeg het totale aantal jongens in het laatste jaar secundair onderwijs in een richting met potentieel voor het aangaan van een latere wetenschappelijke studierichting in het tso – biotechnische wetenschappen, bouw- en houtkunde, chemie, elektriciteit-elektronica, elektrische installatietechnieken, elektromechanica, industriële wetenschappen en informaticabeheer – 4150 tegenover 240 meisjes. Voor het aso liggen de cijfers minder ver uiteen: 5018 jongens in een richting met potentieel voor het aangaan van een latere wetenschappelijke studierichting en 4815 meisjes. Bij die studierichtingen horen Grieks-Latijn, Grieks-wetenschappen, Griekswiskunde, Latijn-wetenschappen, Latijn-wiskunde en wetenschappen-wiskunde.

Een bijkomend probleem is dat het jongerenpotentieel voor het aangaan van een wetenschappelijke studierichting niet noodzakelijk betekent dat het die richting inslaat in het hoger onderwijs. Als men het aantal leerlingen neemt met potentieel voor het aangaan van een wetenschappelijke studierichting in het laatste jaar secundair onderwijs en dit vergelijkt met het aantal generatiestudenten in het hoger onderwijs in die wetenschappelijke studiegebieden, dan stelt men een zeer grote uitval vast. Voor het aso bedraagt de uitval 48,39 percent voor de jongens en 50,78 percent voor de meisjes. Voor de leerlingen uit het tso bedraagt de uitval 64,84 percent voor de jongens en 26,25 percent voor de meisjes, waardoor het uiteindelijke aantal generatiestudenten in academisch gerichte bachelors in het hogescholenonderwijs 1459 bedraagt voor de jongens en maar 177 voor de meisjes.

Wat de instroom van het aantal generatiestudenten, eerste inschrijving, in de wetenschappelijk-technische studierichtingen in hogescholen of universitair onderwijs betreft, is er sprake van een toenemend verschil tussen jongens en meisjes in de academisch gerichte bachelors voor de studiegebieden industriële wetenschappen en technologie. Uit cijfers van, opnieuw, de Studiedienst Onderwijs, Departement Onderwijs en Vorming, blijkt dat in het academiejaar 2007-2008 1331 mannelijke generatiestudenten ingeschreven waren ten opzichte van 138 vrouwelijke generatiestudenten. In het jaar daarvoor was dat iets beter: 1232 jongens en 131 meisjes. Maar ook voor de studiegebieden biotechniek en nautische wetenschappen blijft het verschil groot. Ik verwijs daarvoor naar de gegevens van de Studiedienst Onderwijs van het departement.

Sinds het academiejaar 2006-2007 zien we een lichte toename van het aantal studenten voor deze drie studiegebieden samen, ook verhoudingsgewijs ten opzichte van het totale aantal generatiestudenten aan het hogescholenonderwijs: 5,39 percent in het academiejaar 2005-2006 en 5,81 percent in het vorige academiejaar. Als we kijken naar het aantal generatiestudenten voor wetenschappelijke studiegebieden in het universitair onderwijs – biomedische wetenschappen, diergeneeskunde, farmaceutische wetenschappen, geneeskunde, tandheelkunde, toegepaste biologische wetenschappen, toegepaste wetenschappen en wetenschappen – zien we een stijging sinds het academiejaar 2003-2004: een groei van 43,98 percent in 2007-2008 ten opzichte van 2002-2003.

De uitsplitsing naar mannen en vrouwen toont echter dat enkel voor de medische wetenschappen de vrouwelijke generatiestudenten met gemiddeld 69,98 percent ruim vertegenwoordigd zijn voor het academiejaar 2007-2008. Voor zowel de ingenieurs- als de bioingenieurswetenschappen en de wetenschappen waren de mannen in het schooljaar 2007-2008 ruim oververtegenwoordigd ten opzichte van de vrouwen.

Mijnheer de minister, we zien ook dat de segregatie zich in andere studierichtingen voortzet. Ik las zopas in de Campuskrant van de Katholieke Universiteit Leuven dat de vicerector, mevrouw Maex, zich zorgen maakt over de toenemende segregatie in met name de pedagogische wetenschappen. Op dit moment komt men voor die studierichting zelfs niet meer aan 5 percent mannelijke studenten. Los van het aantal mensen dat we nodig hebben in de exacte wetenschappen, is dat geen gunstige evolutie. Die segregatie – een ander woord heb ik er niet voor – is niet goed.

Mijnheer de minister, de vraag is dan natuurlijk wat men zal doen. Op het colloquium van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid van 13 oktober 2008, dat werd gehouden in het Vlaams Parlement, erkende u dat we te weinig wetenschappers en technologen hebben. U zei dat Vlaanderen volop moet investeren in talent. Wat zult u doen om te trachten de vrouwelijke leerlingenaantallen in die wetenschappelijk-technische studierichtingen van het tso te verhogen en om die leerlingen te laten doorstromen naar die wetenschappelijke richtingen in de hogeschool en aan de universiteit?

Het is niet makkelijk. Ik heb er ooit zelf een onderzoek naar laten verrichten. Wat beïnvloedt in feite de studiekeuze van kinderen, van jongeren? Wat beïnvloedt hun beroepskeuze? Uit het onderzoek blijkt dat we allemaal 'schuldig' zijn. Van de 55 percent jongeren die zich laten inspireren door advies, laat de grootste groep zich leiden door de raad van hun eigen ouders. Dat geldt voor ongeveer 70 percent van die groep. De tweede belangrijke factor is nog altijd de school en de onderwijzers. De laatste factor zijn de rolmodellen. En die inspireren die groep nog altijd voor 50 percent.

We hebben al veel geprobeerd. Er zijn speciale programma's om mensen die bepaalde beroepen uitoefenen, op school uit te nodigen. Er zijn stimuleringsprogramma's voor, bijvoorbeeld, techniek. Ik vraag me echter af of we niet op een gestroomlijnde manier, eventueel via 'gender mainstreaming', steviger moeten ingrijpen. Andere collega's hebben u de afgelopen maanden al gezegd dat er in het onderwijs nog heel wat stereotypen zijn in de leerboeken enzovoort. Wanneer gaan we iets doen om die eruit te halen, zodat die kinderen niet meer vanaf een heel jonge leeftijd in een bepaalde richting worden gestuurd? We hebben allemaal oogkleppen. Daar zit geen groot complot achter. We doen dat onbewust.

Mijnheer de minister, er is een tekort aan goede vakmensen, aan mensen uit de exacte wetenschappen en goede technologen. Blijkbaar is er ook een probleem om die mensen van elders te laten komen. We zitten ook met een onaangeboorde bron van meer dan 50 percent van onze jongerenbevolking. Welke maatregelen zult u nemen om die mensen – de meisjes – te stimuleren om voor die richting te kiezen?

De voorzitter: De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme: Mevrouw de voorzitter, mevrouw Moerman heeft met duidelijke cijfers aangetoond dat er een probleem is. Ze geeft de bovenliggende laag weer. Er is echter ook een tweede laag, die het probleem misschien nog versterkt. Als we kijken naar de mogelijkheden om iets te doen aan de studieoriëntering in de school, dan stellen we vast dat de competentie heel belangrijk is om bij kinderen in, bijvoorbeeld, het lager onderwijs talenten te ontdekken op het vlak van technologische oriëntatie en om ze ook aan te moedigen daarin verder te gaan. De leerkrachten in het lager onderwijs zijn meestal niet degenen die behoren tot de groep die erg gefascineerd is door alles wat met technologie en de positiefwetenschappelijke kant van de zaak te maken heeft. Daardoor is het moeilijk om affiniteit te hebben met potentieel talentvolle kinderen. We stellen vast dat er in, bijvoorbeeld, het lager onderwijs direct en indirect te weinig aandacht is voor de ontwikkeling op dat vlak.

We zitten in een vicieuze cirkel. Het is niet zo gemakkelijk om die te doorbreken. Ik heb daar ook niet het pasklare antwoord op. Het wordt wel dringend. Mevrouw Poleyn zal daarover straks een vraag stellen. Het ene heeft echter natuurlijk ook te maken met het andere.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, collega's, ik deel de bekommernis over het aantal leerlingen in wetenschappelijke en technische studierichtingen. We kunnen méér wetenschappers en méér technologen goed gebruiken. Dat geldt trouwens niet

alleen voor Vlaanderen, maar voor het grootste deel van Europa.

In de eerste plaats gaat het erom meer meisjes, maar ook meer jongens ertoe aan te zetten om in het secundair onderwijs te kiezen voor die studierichtingen die direct leiden naar wetenschappelijke en technische studiegebieden in het hoger onderwijs. Dat is immers de eenvoudigste weg. Het sturen van de studiekeuze is echter geen sinecure. Jongeren laten zich in hun keuze leiden door allerlei factoren, die helaas niet altijd evenzeer ter zake doen of op correcte gronden steunen. In het beleid besteden we daarom veel aandacht aan studiekeuze. Studiekeuze duikt centraal op in zowel de competentieagenda als in mijn tienkamp voor gelijke kansen in het onderwijs.

Een goede studiekeuze is voor mij een keuze die gebaseerd is op drie elementen: volledige en correcte informatie over het studieaanbod en de bijhorende beroepen; een positief maar realistisch zelfbeeld; een goed ontwikkelde keuzevaardigheid. Daarrond coördineert een werkgroep van het Departement Onderwijs en Vorming een aantal acties. Er zijn proeftuinen die innovatieve projecten opzetten rond studiekeuzebegeleiding. We werken ook aan een website waarop jongeren studierichtingen vinden die aansluiten bij hun interesses en talenten en we denken mee na over de mogelijkheden van een digitaal portfolio, zowel voor jongeren in het secundair als – in aangepaste vorm – voor kinderen uit het basisonderwijs. Bovendien informeren we jongeren van het laatste jaar secundair op de SID-ins (studie-informatiedagen) over verdere studiemogelijkheden en sinds kort ook over beroepsmogelijkheden in verschillende sectoren.

Ik moet hier zeker ook verwijzen naar het project 'De wereld aan je voeten', dat ik recent met minister Ceysens opstartte en waarbij jongeren erg intensief werken om een bewuste studiekeuze te maken. We hebben dat trouwens gelanceerd in een Leuvense school waar voornamelijk meisjes zitten.

Naast al deze specifieke acties rond studiekeuzebegeleiding nemen we ook maatregelen op het vlak van het curriculum. Wij willen kinderen al in het basisonderwijs met de mogelijkheden van techniek en wetenschap in contact brengen door hen op een speelse wijze kennis te laten maken met deze boeiende wereld. Vandaar dat ik het initiatief nam om de eindtermen en ontwikkelingsdoelen rond wereldoriëntatie in het basisonderwijs en rond technologische opvoeding in het secundair onderwijs te actualiseren. Voor techniek beschikken wij dankzij TOS21 – techniek op school voor de eenentwintigste eeuw – over een kader voor technische geletterdheid en een leerlijn voor techniek van 2,5 tot 18 jaar. Deze groeiende aandacht voor kwalitatief onderwijs rond techniek binnen de algemene vorming van alle leerlingen zal ongetwijfeld ook de perceptie rond technische beroepen positief beïnvloeden.

Ik ben ervan overtuigd dat de basis voor een eventuele studiekeuze naar wetenschappelijke en ingenieursopleidingen in het hoger onderwijs grotendeels gelegd wordt in het secundair onderwijs. Vandaar mijn aandacht in dit antwoord voor studiekeuzebegeleiding en andere activiteiten in het basis- en secundair onderwijs.

Daarnaast ben ik er ook van overtuigd dat instellingen voor het hoger onderwijs zelf een aantal activiteiten kunnen ondernemen om de instroom in deze richtingen te verhogen. Ik denk daarbij aan een aantal activiteiten om de aantrekkelijkheid van de wetenschappelijke en ingenieursopleidingen te vergroten: het curriculum meer interdisciplinair maken, meer ruimte voor samenwerking met het bedrijfsleven, ruimte voor internationale samenwerking, het verhogen van het aanbod van probleemgestuurd of projectgestuurd onderwijs. Dat heeft wel degelijk een impact op de keuze van studenten. Het kan niet ontkend worden dat een aantal hogescholen en universiteiten de afgelopen jaren hierover mooie initiatieven gelanceerd hebben. Dat is evenwel een werk van lange adem, en de uiteindelijke resultaten zullen wellicht pas over enkele jaren zichtbaar zijn.

Ook de communicatie over wetenschappelijke en technische beroepen – met daarbij een grote aandacht voor toonaangevende voorbeelden van geslaagde wetenschappers en ingenieurs – speelt hierbij een belangrijke rol. De Vlaamse overheid heeft daarbij, zoals u zelf ook weet, een aantal mooie initiatieven genomen. Het afnemend veld kan eveneens een belangrijke rol spelen door deze beroepen en de mogelijkheden voor vrouwen in de industrie en het bedrijfsleven positief te promoten, waarbij een sterke link wordt gelegd naar de maatschappelijke meerwaarde.

Om toekomstige studenten over de streep te trekken, zijn rolmodellen belangrijk. Het is dan ook belangrijk dat vrouwelijke studenten evengoed doctoreren en doorstromen naar het ZAP-kader (zelfstandig academisch personeel) bij de universiteiten als mannelijke studenten. Dat is ook zo voor de wetenschappelijke en meer technische opleidingen. De Vlaamse overheid steunt hiertoe dan ook het EQUAL-programma. Daarenboven is in het nieuwe financieringsmodel hoger onderwijs en in de verdelingswijze van de BOF-middelen (bijzondere onderzoeksfondsen) een parameter ingebouwd die een stimulans moet geven om meer vrouwen in het ZAP-kader te krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Dat laatste punt herinner ik me inderdaad nog levendig. Ik lag er immers zelf mee aan de basis van.

Ik denk echter niet dat het zozeer te maken heeft met de ondervertegenwoordiging van vrouwen in de academische

wereld. Ik verwijs opnieuw naar wat de vicerector van Leuven in het Campusblad heeft gezegd. Een goede 45 percent van het aantal mensen dat nu een doctoraat behaalt, is vrouw. Wat de doorstroom naar het ZAP-kader betreft, en met name het nec plus ultra, het hoogleraarschap, komt men in die universiteit in de buurt van 13 percent. Een paar jaar geleden was dat helemaal anders. Toen rekende men in Vlaanderen nog in de enkele getallen.

Het is niet zozeer mijn bedoeling om te zorgen dat men de gelijke vertegenwoordiging alleen in de hoogste regionen bekomt. In onze maatschappij is er een evolutie die in de omgekeerde richting gaat. In sommige studierichtingen ziet men de afgelopen jaren een toenemende segregatie. De heer Voorhamme heeft daarnet verwezen naar de toestand in het lager onderwijs en het feit dat daar onvoldoende aandacht aan techniek wordt besteed. Maar wie zijn de onderwijzers in het lager onderwijs? Hoe staat het daar met de segregatie? Dat is ook geen gezonde toestand voor de opvoeding van kinderen. Er moet overal een gezonde mix zijn.

Mijnheer de minister, u weet net zo goed als ik dat ongeveer alle wetenschappelijk onderzoek heeft uitgewezen dat een minderheidsgroep – of het nu vrouwen, allochtonen of anderen zijn – zijn eigen waarde pas kan laten gelden als ze ongeveer 30 percent van de groep als geheel vertegenwoordigt. In de pedagogische wetenschappen in Leuven zijn er nu minder dan 5 percent jongens. Dat is een probleem, niet alleen voor die studierichting, maar voor het volledige systeem. Als we zien dat het aantal meisjes in de ingenieurswetenschappen en in de exacte wetenschappen daalt, dan hebben we ook een probleem. Er is een nijpend tekort aan die mensen. We weten ook dat niet iedereen het ermee eens is om die mensen uit het buitenland te halen door middel van economische migratie. We zullen ze echter wel ergens moeten gaan halen.

Er zijn heel veel individuele en lovenswaardige initiatieven. Ik heb er zelf als minister ook nog een aantal genomen. Mijnheer de minister, u hebt er heel veel genomen. Ik denk echter dat het probleem zo'n omvang begint aan te nemen, dat we dat misschien eens op een ander niveau en in een breder perspectief moeten bekijken. De heer Voorhamme heeft immers gelijk: uiteindelijk zien we alleen maar de resultante, wanneer die cijfers van het hoger onderwijs of het laatste jaar van het secundair worden geciteerd. Het begint veel vroeger.

Minister Frank Vandenbroucke: Maar welke praktische maatregelen stelt u voor?

Mevrouw Fientje Moerman: Op het gevaar af me op het terrein van een ander lid te begeven, die misschien die vraag vroeger heeft gesteld: u moet dat ook eens nagaan in de lerarenopleiding.

Minister Frank Vandenbroucke: Maar daar zijn we mee bezig.

Mevrouw Fientje Moerman: Het is niet mijn bedoeling om kritiek op u te hebben.

Minister Frank Vandenbroucke: U zegt dingen waar ik het sterk mee eens ben, maar ik vraag u wat u in de praktijk voorstelt.

Mevrouw Fientje Moerman: De schoolboeken zouden eens moeten worden uitgekust. Daar moet een prioriteit van worden gemaakt.

Minister Frank Vandenbroucke: We hebben natuurlijk geen staatsonderwijs, waarbij de overheid zich bezighoudt met de schoolboeken. Ik hoop dat u daar niet voor pleit. Het is dus niet zo eenvoudig.

Mevrouw Fientje Moerman: Ik pleit daar zeker niet voor, maar mocht morgen in een lagere school een boek liggen waarin wordt gesteld dat de zwarte meneer de tuin en de trappen van het Witte Huis onderhoudt, dan zou er een storm van verontwaardiging opsteken. Als er echter schoolboeken zijn waarin staat dat vader naar het voetbal kijkt terwijl moeder de afwas doet, dan steekt er geen storm van verontwaardiging op. Die factoren zijn, samen met al die beelden en rolmodellen, er echter ook mee verantwoordelijk voor dat we uiteindelijk die resultaten krijgen.

De voorzitter: De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme: Ik heb daarover onlangs een interessante uiteenzetting gehoord. Daarbij wordt veel meer ingespeeld op het verschil dat er nu eenmaal is tussen mannen en vrouwen en dat zich ook uitdrukt in de leerresultaten. U kent het verhaal van de twee hersenhelften. Dat hangt samen met het feit dat kinderen op verschillende leeftijden verschillende ontwikkelingen doormaken. Een van de drie aspecten waaraan moet worden gewerkt bij de studieoriëntering, aldus de minister, is de zelfinschatting. Bij jongens ontwikkelt die zich heel verschillend in vergelijking met meisjes. Meisjes zouden al op jongere leeftijd veel beter in staat zijn hun eigen competenties in te schatten. Het schijnt dat jongens daar veel langer over doen en nooit het niveau van meisjes kunnen halen, wat een handicap is voor jongens. Wat ook een belangrijke rol speelt, is het inschatten van en het zichzelf kunnen plaatsen in de externe wereld. Misschien zijn meisjes daar niet echt slechter in, maar ze hebben het daar veel moeilijker mee. Ze komen veel minder snel tot besluitvorming wat dat betreft.

Die twee processen zijn heel bepalend bij het tot stand komen van een goed onderbouwde studieoriëntering. Misschien moeten we dergelijke dingen meer gaan erkennen en er ook rekening mee houden bij de pedagogische

aanpak van jongens en meisjes. Ook al zijn de klassen gemengd, dat is perfect mogelijk als het voldoende werd onderbouwd. We moeten echter die fase ingaan. Wat er in schoolboeken staat, kan een beetje rolbevestigend zijn, maar dat is niet de essentie. Waar we altijd omheen fietsen, is dat in heel veel klassen jongens en meisjes op een identieke wijze worden aangepakt. Dat ze zich met verschillende snelheden ontwikkelen en dat de ontwikkeling in hun hoofd ook een beetje verschilt, wordt totaal buiten beschouwing gelaten.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de ondervertegenwoordiging van jongens in pedagogische wetenschappen

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mevrouw de voorzitter, deze vraag bouwt eigenlijk voort op de voorgaande vraag van mevrouw Moerman. Ze sluit daar volledig bij aan. Het gaat over hetzelfde, maar vanuit een andere invalshoek.

Mijnheer de minister, in verband met de scheve genderverhoudingen in het hoger onderwijs, en in het onderwijs in het algemeen, wordt meestal gewezen op de ondervertegenwoordiging van meisjes in wetenschappen en technologie. Daarover hebben we het daarnet uitvoerig gehad. Ik steun ook alle inspanningen die we doen om dat recht te trekken. Het is belangrijk om een mix te hebben in alle richtingen. Zoals de heer Voorhamme het daarnet ook al opmerkte, is het eveneens belangrijk dat leerkrachten er in de klas een genderbewuste aanpak op nahouden.

Een andere scheve genderverhouding die minder vaak aan bod komt, is echter de ondervertegenwoordiging van jongens aan de faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen. Ik baseer me daarbij op de specifieke cijfers ter zake. Zo telt de richting psychologie aan de Katholieke Universiteit Leuven maar 14 percent jongens. De richting pedagogie telt er minder dan 4 percent jongens.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Dat is zeer weinig.

Mevrouw Sabine Poleyn: In het academiejaar 2007-2008 studeerden 82 percent vrouwen en 18 percent

mannen in de richting psychologie en pedagogische wetenschappen.

Nochtans heeft die laatste scheve verhouding maatschappelijke gevolgen. We lijken te evolueren naar een maatschappij waarin de zorg- en opvoedingssector een vrouwenaangelegenheid is, en economie en harde wetenschappen grotendeels door mannen worden geleid. Ik wil wel een kanttekening maken: soms moeten we wel erkennen dat er verschillen zijn tussen mannen en vrouwen. Soms zijn vrouwen misschien beter of voelen ze zich beter thuis in zorgende sectoren en voelt een man zich misschien beter thuis in de harde sector. Dat heeft echter maatschappelijke gevolgen: het heeft bijvoorbeeld nadelen voor het onderwijs. Er is een sterke oververtegenwoordiging van vrouwelijke leerkrachten in het kleuter-, lager en secundair onderwijs. Nochtans is het voor de opvoeding van de jongens en ook de meisjes belangrijk voldoende mannelijke opvoeders en rolmodellen te hebben in hun opvoeding.

Mijnheer de minister, herkent u die tendens? Erkent u dat dit een probleem kan zijn voor onze maatschappij en meer bepaald voor de opvoeding die we geven in ons onderwijs? Welke initiatieven kunt u eventueel nemen om die scheve genderverhouding in de sociale en psychologische richtingen, en met name in de pedagogie in het hoger onderwijs te kenteren?

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Ik zie bij mevrouw Poleyn het artikel liggen waarnaar ik heb verwezen in mijn vraag. Ik heb 5 percent gezegd, maar het is minder dan 4 percent als het gaat over de pedagogische wetenschappen. De wanverhouding is dus nog iets meer geprononceerd.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Om te beginnen wil ik zeggen dat mevrouw Poleyn uiteraard gelijk heeft: de man-vrouwverhouding in het hoger onderwijs is sterk verschillend, afhankelijk van de studierichting. Traditioneel vinden we inderdaad meer vrouwelijke studenten terug in studiegebieden in zorg en opvoeding, en veel minder in de wetenschappen en ingenieurswetenschappen. Daarover hebben we het daarnet nog gehad, naar aanleiding van de interessante vraag van mevrouw Moerman.

Om dat te illustreren: we zien dat natuurlijk ook zeer goed in het studiegebied onderwijs. Dat is met 28 percent mannen tegenover 72 percent vrouwen evenmin in balans, maar toch iets minder scheefgetrokken dan de opleidingen pedagogische wetenschappen en psychologie, waar er in het algemeen, met psychologie erbij, sprake is van 18 percent mannen tegenover 82 percent

vrouwen. Ik geef dat mee, omdat de leerkrachten in het kleuter- en in het basisonderwijs, en voor een groot deel ook in het secundair onderwijs, uit het studiegebied onderwijs komen. Afgestudeerden in de pedagogische wetenschappen en de psychologie stromen relatief weinig door naar het onderwijs zelf. In het licht van deze vraag, maar niet in het licht van de ruimere problematiek die mevrouw Moerman heeft geschetst, doet de man-vrouwverdeling in psychologie en pedagogie dus even minder ter zake. Tot zover de cijfers.

De vraag is of die relatieve ondervertegenwoordiging van mannelijke leerkrachten vanuit maatschappelijk oogpunt problematisch is. Ik wil daar een dubbel antwoord op geven. Het antwoord is ja, omdat, net zoals dat in de zorgsector het geval is, zo het stereotiepe beeld wordt doorgegeven en misschien zelfs versterkt dat er 'mannelijke' en 'vrouwelijke' taken zijn.

Anderzijds weet ik ook dat er in de pers soms verhalen opduiken waaruit zagezegd blijkt dat vooral jongens nadelen in hun schoolloopbaan kunnen ondervinden van te weinig of geen contact met mannelijke leerkrachten. Daarin ga ik niet mee. We hebben dat laten onderzoeken in het kader van een onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO), getiteld 'Het geslacht der leerkrachten. Een onderzoek naar de impact van de sekse van het leerkrachtencorps en van de sekse van de directie op de cognitieve prestaties, affectieve waarden van de leerlingen'. De professoren Glorieux en Elchardus komen daarin tot de conclusie dat we de stelling moeten verwerpen dat een overwegend vrouwelijk leerkrachten-team een negatieve invloed heeft op de cognitieve prestaties van jongens. Ze relativeren ook de invloed van de feminisering van het onderwijs op de houdingen van de leerlingen.

Kort samengevat: ik zie in de scheve man-vrouwverhouding onder de leerkrachten niet meteen gevaren voor de prestaties in het onderwijs, maar wél een probleem qua maatschappelijke beeldvorming.

Ik kom nu tot een punt dat ik belangrijk vind. Ik vind dat de boodschap niet zozeer is dat er te veel vrouwelijke leerkrachten zijn. Er zijn net méér leerkrachten welkom, net zoals er méér wetenschappers nodig zijn. Terwijl we in het geval van de wetenschappen blijkbaar vooral moeilijk meisjes aanspreken, geldt dat in het geval van het onderwijs, maar ook in het geval van de zorg, vooral voor jongens.

Er werd me gevraagd welke initiatieven ik zal nemen. Ik wil grotendeels verwijzen naar het antwoord dat ik zonet ook aan mevrouw Moerman heb gegeven en waarbij ik bijvoorbeeld heb gewezen op de cruciale rol van de studiekeuze. In het onderwijs wil ik goede, bekwame en gemotiveerde leerkrachten. Dat impliceert

dat de keuze voor pedagogische richtingen in het hoger onderwijs een bewuste en positieve keuze moet zijn, rekening houdend met de talenten van de leerlingen, hun interesses en motivatie. Tegelijk moeten we zo veel mogelijk af zien te raken van factoren die vaak mee de studiekeuze bepalen, maar eigenlijk niet ter zake doen. Dat geldt ook voor erg stereotiepe, maar helaas ook erg foute denkbeelden over wat zogezegd mannelijke en vrouwelijke opleidingen en beroepen zijn. Zowel scholen en CLB's als mijn diensten ontwikkelen in dat kader initiatieven.

Specifiek voor het onderwijs wil ik hier melden dat binnen mijn diensten een werkgroep gender en onderwijspersoneel werkzaam is. Het is de bedoeling dat die werkgroep een actieplan uitwerkt ter bevordering van het genderevenwicht bij het onderwijspersoneel. Dat actieplan past binnen de deelname van onderwijs aan het gelijkekansenbeleid van mijn collega, minister Van Brempt.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u in het tweede deel van uw antwoord zegt initiatieven te nemen om die mix in alle richtingen te stimuleren en aandacht te hebben voor het genderevenwicht.

In uw eerste deel van uw antwoord zegt u dat dit volgens u geen probleem is. Ik zou wat meer willen weten over dat onderzoek, want in de scholen zelf hoor je toch wel vaak, ook van leerlingen, dat een man voor de klas echt wel iets anders is dan een vrouw voor de klas. Dan gaat het over omgangsvormen, omgaan met conflicten en zo. Dat is natuurlijk niet wetenschappelijk. Misschien klopt dat niet. Ik zou dus kennis willen nemen van de resultaten van dat onderzoek. Laten we hopen dat er inderdaad geen probleem is, maar ik zal zelf toch mijn huiswerk wat beter maken en bekijken of er ter zake internationale onderzoeken te vinden vallen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over Europese uitwisselingsprogramma's

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mevrouw de voorzitter, op 1 januari 2007 ging het Europees uitwisselingsprogramma 'Een Leven Lang Leren' van start, in opvolging van het

Erasmusprogramma. Het is een geïntegreerd programma, dat een aantal subprogramma's of sectorale programma's verenigt: Comenius voor het schoolonderwijs, Grundtvig voor de volwasseneneducatie, Leonardo voor beroepsonderwijs en beroepsopleiding en Erasmus voor het hoger onderwijs.

Op 6 juni 2007 hebben we hier, in de commissie voor Onderwijs, een gedachtewisseling gehouden met een aantal interessante mensen, naar aanleiding van 20 jaar Erasmus. Daaruit is gebleken dat 4 à 5 percent van alle afgestudeerden in 2006-2007 ooit deelnamen aan het Erasmusprogramma. Het ging om 2900 studenten, wat toen een gestage groei betekende. Recent lezen we in De Standaard dat slechts één op vijf jongeren geïnteresseerd is om in het buitenland te studeren. Dat lijkt me weinig. We zouden kunnen denken dat er meer jongeren geïnteresseerd zijn. Nochtans is het belangrijk dat jongeren een buitenlandse ervaring kunnen opdoen. Zo blijkt uit een Duitse studie, van de universiteit van Kassel, dat studenten die op Europese uitwisseling geweest zijn, ondernemender uit de hoek komen. Dat is ook al regelmatig aan bod gekomen in deze commissie.

Mijnheer de minister, in opvolging van wat we hebben gehoord tijdens die gedachtewisseling, wil ik u de volgende vragen stellen. Beschikt u over recente cijfers van studenten die deelnamen aan Comenius, Grundtvig, Leonardo en Erasmus? Er is daar sprake van een dalende trend of van een stagnatie? Hebt u een zicht op het aantal studenten in hogescholen of universiteiten die een stage deden of een andere uitwisseling met het buitenland naast Erasmusprogramma's? Kunt u uit die cijfers een aantal conclusies trekken, bijvoorbeeld over verschillen naargelang studierichtingen of instellingen? Zo denk ik aan stages in het buitenland die eigenlijk niets te maken hebben met Erasmus, maar waar we volgens mij weinig zicht op hebben.

EPOS vzw is hier al een aantal malen aan bod gekomen. Welke initiatieven heeft die vzw ondertussen genomen om de deelname van studenten aan het programma 'Een Leven Lang Leren' te stimuleren? Is de vzw ondertussen een extern verzelfstandigd agentschap geworden?

De bamahervorming had als doel de mobiliteit van studenten voor hun master te vergemakkelijken binnen de Europese Unie. Ondertussen hebben we een eerste generatie afgestudeerde bachelors. Kunt u nu al vaststellen of er een grotere 'brain circulation' van Vlaamse jongeren binnen Europa begint te komen of zal komen?

VLHORA deed in 2007 een enquête bij zijn instellingen, om na te gaan welke aandacht zij geven aan internationalisering. Bent u op de hoogte van de resultaten van die enquête?

Studenten in tweejarige opleidingen kunnen in het buitenland eigenlijk ook deelnemen aan het Erasmusprogramma. Voor Vlaanderen zou dat dan gelden voor het niveau van het hoger beroepsonderwijs. Zijn er nu al Vlaamse studenten die een hbo-opleiding volgen en ook deelnemen aan het Erasmusprogramma? Wat is uw houding ter zake?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, op de eerste vraag kan ik het volgende antwoorden. Voor het Erasmusprogramma zullen de definitieve cijfers voor het academiejaar 2007-2008 pas bekend zijn na 30 november, meer bepaald na de rapportering door de universiteiten en de hogescholen aan het Nationaal Agentschap EPOS vzw.

De voorlopige cijfers geven het volgende beeld. In totaal zijn 2954 studenten met Erasmus vertrokken, van wie 2637 voor een studieverblijf, de zogenaamde 'student mobility study', en 317 voor een stage of 'student mobility placement'. Deze placements zijn de vroegere Leonardo da Vincistages, die bij de start van het programma 'Een Leven Lang Leren' naar Erasmus zijn overgeheveld. Voor het lopende academiejaar vond de eerste, voorlopige rapportering op 31 oktober 2008 plaats. Die rapportering heeft betrekking op de studenten die vertrokken zijn tijdens het eerste semester en op de studenten die plannen te vertrekken in het tweede semester. In totaal zijn dat 3293 studenten, van wie 2744 voor studie en 549 voor stages.

Het onderdeel studentenstages uit het vroegere Leonardo da Vinciprogramma is nu dus ondergebracht in het Erasmusprogramma, althans wat de stages van studenten betreft. In 2007 en 2008 zijn onder het oude Leonardo-programma nog 223 studenten op stage geweest. Voor afgestudeerde studenten werden vanuit het hoger onderwijs 20 stages georganiseerd.

In het Comeniusprogramma, dat zich hoofdzakelijk richt tot leerlingen, leerkrachten en directies, is er één actie waarbij er sprake is van studenten, namelijk de Comeniusassistenten. Die actie heeft leerkrachten in opleiding als doelgroep. In 2007 gingen via die actie 43 leerkrachten in opleiding op buitenlandse stage. Er zijn nog geen cijfers beschikbaar voor 2008. Voor deze en andere cijfers verwijs ik u trouwens graag door naar de website van EPOS vzw. Die bevat een schat aan informatie, waaronder heel wat cijfermateriaal en statistieken, voor elk van de programma's. U vindt de site op www.epos-vlaanderen.be.

Een vergelijking van de cijfers van het huidige en het vorige academiejaar leert ons dat er voor Erasmus een toename is van 11 percent van het totale aantal deelnemende studenten. Bij de stages is dat voor een groot deel

toe te schrijven aan de verschuiving van het Leonardo da Vinciprogramma naar het Erasmusprogramma, al is daar – vooral bij de hogescholen – ook wel een nettotoename. Ook de klassieke studentenuitwisselingen stijgen, met 4 percent. Voor de Comeniusassistentenactie is op basis van de beschikbare cijfers geen eenduidige trend af te lezen. Het aantal deelnemers schommelt van jaar tot jaar. Voor meer gedetailleerde informatie over dit programma verwijs ik graag naar mijn antwoord op schriftelijke vraag 321 van mevrouw Libert.

Dan kom ik tot de volgende vraag. Een totaalbeeld hebben we niet, omdat de gegevens in kwestie verspreid zijn over de diverse aanbieders van dergelijke uitwisselingen. Zoals ik in mijn antwoord op de schriftelijke vraag nr. 180 van mevrouw Franssen al heb aangehaald, worden op dit ogenblik bijvoorbeeld geen gegevens bijgehouden van studenten die gedurende een bepaalde periode aan een buitenlandse instelling studeren: op eigen initiatief en met eigen middelen, of met middelen van de instelling waar ze in Vlaanderen studeren, of met een beurs van privéorganisaties, of met een beurs in het kader van de ontwikkelingssamenwerking, of met een beurs van buitenlandse nationale overheden en instanties. In een studie over de impact van de voorganger van het programma 'Een Leven Lang Leren' schatten de onderzoekers Van den Berghe, Kirsch en Beernaert op basis van enquêtes en ramingen dat één student op acht een deel van zijn of haar opleiding in het buitenland heeft gevolgd. De nieuwe Databank Hoger Onderwijs, die in het kader van het nieuwe Financieringsdecreet voor het hoger onderwijs wordt aangelegd, zal het overigens mogelijk maken de gegevens te registreren van studenten die in het kader van een opleiding aan een Vlaamse hogeschool of universiteit een gedeelte van hun studies in het buitenland volgen.

De Europese ministers van Onderwijs hebben tijdens de ministeriële Bolognaconferentie te Londen vastgesteld dat de EU eigenlijk niet over allesomvattende cijfers over mobiliteit beschikt. Er zijn enkel cijfergegevens over een beperkt aantal categorieën mobiele studenten, zoals bijvoorbeeld de Erasmusstudenten. Die cijfergegevens kunnen niet zonder risico worden geëxtrapoleerd. Sommige opleidingen of zelfs instellingen blijken immers veel in de alternatieve uitwisselvormen te investeren. Eens de nieuwe databank ook deze studietrajecten zal omvatten, zullen deze gegevens vlot toegankelijk worden en zullen we dergelijke analyses kunnen uitvoeren.

Het Levenslang Leren Programma (LLP) is een sterk gedecentraliseerd programma. Dit betekent dat de Vlaamse universiteiten, hogescholen, lagere en middelbare scholen, sociaal-culturele verenigingen en andere opleidingsverstrekkers grotendeels zelf voor de implementatie van de mobiliteit instaan.

Als nationaal agentschap voor Vlaanderen heeft het Europese Programma voor Onderwijs, Opleiding en Samenwerking (EPOS) hoofdzakelijk een faciliterende rol. Deze vzw moet instellingen aansporen tot het verhogen van hun mobiliteit. De vzw organiseert voor elk subprogramma studiedagen, contactseminaries en informatiesessies. Deze activiteiten richten zich tot de tussenpersonen, met name de aanbieders van mobiliteit binnen de betrokken instellingen. Ten aanzien van de studenten maakt vzw EPOS vooral onrechtstreeks publiciteit voor mobiliteit, bijvoorbeeld door middel van de samenwerking met de vzw JINT en met het Erasmus Student Network (ESN).

Zoals ik hier al eerder heb toegelicht, onderzoeken we momenteel de mogelijke omvorming tot een extern verzelfstandigd agentschap van de vzw Epos. Dit vergt een grondige studie van ieder mogelijk denkspoor. We onderzoeken de juridische aspecten, de haalbaarheid en de wenselijkheid voor alle partijen. De vzw-structuur waarborgt de samenwerking tussen de drie initiërende organen, met name de Vlaamse dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), Syntra en het Ministerie van Onderwijs en Vorming. Het is momenteel overigens ook de enige structuur die door de Europese Commissie is goedgekeurd.

Wat de vierde vraag over ‘brain circulation’ betreft, moet ik melden dat de EU en de Vlaamse overheid hierover nog geen informatie hebben. Dit heeft in de eerste plaats te maken met het feit dat het hier gaat om een erg recente en niet overal in Europa gelijktijdig doorgevoerde hervorming van het hogeronderwijssysteem. De resultaten zullen pas in een later stadium zichtbaar en meetbaar worden.

Eind 2007 heeft de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) met het oog op een screening in functie van de internationalisering de missieteksten van de 22 Vlaamse hogescholen opgevraagd en verzameld. Voor zover ik weet, heeft de VLHORA hier nog geen synthese van gemaakt of conclusies uit getrokken. Ik kijk hier uiteraard met interesse naar uit.

Momenteel kunnen enkel studenten van universiteiten en hogescholen aan het Erasmusprogramma deelnemen. In de huidige setting is niet in een deelname van studenten van het hoger beroepsonderwijs voorzien. Na de goedkeuring van het op stapel staande decreet betreffende het hoger beroepsonderwijs zal dit in principe wel kunnen.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik ben blij te merken dat het aantal deelnemers aan het Erasmusprogramma en aan andere studentenuitwisselingen blijkbaar stijgt. Het is een goede zaak

dat we dit beleidsmatig willen stimuleren. De nieuwe databank zal ons in de toekomst de kans bieden hier een duidelijk beeld van te vormen.

Ik wil hier in de kantlijn nog even verwijzen naar de ontwikkeling van de zogenaamde vierde pijler door de minister van Ontwikkelingssamenwerking. De vierde pijler omvat die mensen, bijvoorbeeld studenten aan een Vlaamse hogeschool, die op eigen initiatief op zoek gaan naar een stageplaats in landen als India. Er zijn momenteel heel wat losse initiatieven. De Vlaamse overheid wil die initiatieven ondersteunen. Dit is zeker nodig indien het om stageplaatsen in zuidelijke landen gaat. Op die manier kunnen we de kwaliteit en de slaagkansen verhogen.

We hebben een website ontwikkeld die als een helpdesk functioneert. We bieden tevens vorming aan. Het Vlaams Agentschap Internationale Samenwerking (VAIS) ontwikkelt samen met de ngo-sector een vormingsaanbod om studenten, die vaak op individuele basis en zonder ondersteuning voor een stage naar het Zuiden trekken, voor te bereiden en na hun terugkeer te ondersteunen. Op die manier kunnen ze achterhalen hoe ze die ervaring een plaats in hun rol in Vlaanderen of in hun engagement binnen het onderwijs of binnen de ontwikkelingssamenwerking kunnen geven.

Mijnheer de minister, indien u eens tijd hebt, zou u eens met de minister-president over een mogelijke versterking moeten overleggen. Die initiatieven staan los van de Europese uitwisselingsprogramma's en kunnen wat verdieping gebruiken.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Dat is interessant. We gaan na of we op die manier synergieën tot stand kunnen brengen.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik denk hierbij ook aan de beurzen. Het systeem is nu heel versplinterd en valt onder de beleidsdomeinen Ontwikkelingssamenwerking en Onderwijs.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Mevrouw Poleyn, we hebben in het kader van de Nederlandse Taalunie recent nog een aantal contacten gehad in Suriname, waar ook in het Nederlands wordt onderwezen. Er is veel vraag naar wederzijdse uitwisselingsprogramma's. Ik kan uw suggestie bijgevolg onderschrijven.

Minister Frank Vandenbroucke: Dat klopt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de controle op de Brusselse leerplicht en de invoering van een schoolkaart tegen het spijbelen

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Mevrouw de voorzitter, dit onderwerp is hier in mei 2008 al eens ter sprake gekomen. We hebben toen hierover van gedachten gewisseld. De voorzitter heeft het toen gehad over de vraag of we de leerlingen al dan niet een Jodenster moesten opplakken. Tijdens dit debat is de juiste tonaliteit met betrekking tot het belang van de aanpak van het algemeen schoolverzuim en van spijbelen aangegeven. In september 2008 heeft de heer Gatz hierover een vraag om uitleg gesteld. Verder zijn een aantal maatregelen aangekondigd en zijn in de kranten een aantal berichten over deze problematiek verschenen.

In De Standaard van 9 oktober 2008 wordt de spijbelproblematiek onder de titel 'Spijbelprobleem ontspoor' beschreven. De minister en de politiecommissaris van Evere komen in dit artikel aan bod. Het artikel legt de link tussen de afwezigheid op school en allerlei problematisch gedrag, zoals het roken van jointjes in Amsterdam, het plegen van inbraken bij klaarlichte dag en het organiseren van vechtpartijen. Dit komt niet van mij maar zijn voorbeelden uit het krantenartikel.

Ik meen me te herinneren dat de minister in al zijn antwoorden op eerdere vragen over dit onderwerp blijkt heeft gegeven van een bereidheid het probleem aan te pakken.

Op 4 juli 2008 heeft de minister overleg gepleegd met onderwijsminister Dupont van de Franse Gemeenschap. Ik vraag me af wat momenteel de stand van zaken is. We hebben het hier destijds over de mogelijkheid van de schoolkaart gehad. Die kaart zou ons de mogelijkheid bieden om te controleren waarom jongeren die in een school zijn ingeschreven, zich tijdens de schooluren niet in die school bevinden. Het is, bijvoorbeeld, mogelijk dat ze dan net geen les hebben.

Mijnheer de minister, mijn vraag om uitleg is in feite tweeledig. Is het principe van de schoolkaart tijdens het net vermelde overleg ter sprake gekomen? Zo ja, welke verdere stappen zullen op dit vlak worden gezet? Zo neen, waarom is dit niet gebeurd en zal dit punt later wel worden geagendeerd? De spijbelproblematiek in Brussel omvat natuurlijk niet enkel het absoluut verzuim. Zijn er afspraken gemaakt om de andere vormen van spijbelen aan te pakken? Zo ja, om welke afspraken gaat het dan? Zo neen, zullen deze afspraken tijdens een eventueel toekomstig overleg worden gemaakt?

Deze problematiek is in deze commissie in de loop van de voorbije maanden uitvoerig aan bod gekomen. De minister heeft in dit verband verschillende voorstellen gedaan. Ik veronderstel bijgevolg niet dat het belang van deze problematiek nog verder moet worden onderstreept.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, de schoolkaart is tijdens het overleg van 4 juli 2008 niet ter sprake gekomen. We hebben ons toen immers op de gezamenlijke en sluitende aanpak van het absoluut schoolverzuim in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest toegelegd.

Dit overleg heeft tot de ondertekening van een samenwerkingsprotocol tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap op 12 november 2008 geleid. Diezelfde dag hebben minister-voorzitter Picqué en de negentien Brusselse burgemeesters een engagementsverklaring ondertekend. Hierin hebben ze zich bereid verklaard vanaf dit schooljaar hun medewerking aan de leerplichtcontrole in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest te verlenen.

Naast de controle op de leerplicht is het natuurlijk ook belangrijk oog te hebben voor de leerplichtige en in een school ingeschreven leerlingen die spijbelen. De Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap hebben reeds een heleboel maatregelen voor deze jongeren uitgewerkt.

Dit betekent echter niet dat beide gemeenschappen niet bereid zouden zijn verder over het voorstel in verband met de schoolkaart na te denken. Ik ben nog steeds van plan dit voorstel samen met minister Dupont te onderzoeken.

Zoals ik al eerder heb verklaard, zullen we hierbij de technische en de andere aspecten bekijken. Aangezien lessenroosters in de loop van het schooljaar soms wijzigen, zal het niet evident zijn ze hierin op te nemen. Het resultaat moet in ieder geval in verhouding tot de geleverde inspanningen staan. Pas op het ogenblik dat we daarover zekerheid hebben, kan een dergelijk project een aanvang kennen.

De regelgeving is erg duidelijk. Zodra ouders ervoor kiezen hun kind in een school van een van beide gemeenschappen in te schrijven, vallen ze onder de rechten en de plichten van die gemeenschap. Elke gemeenschap voorziet in een eigen batterij van maatregelen om het spijbelen aan te pakken. Ik zal hier kort de maatregelen schetsen die gelden voor de leerlingen die in een school van de Vlaamse Gemeenschap zijn ingeschreven.

Binnen de Vlaamse Gemeenschap is de school in eerste instantie verantwoordelijk voor de begeleiding en de opvolging van spijbelende jongeren. De samenwerking met de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) is hierbij essentieel. De CLB's ondersteunen de scholen op het vlak van preventie, begeleiding en remediëring. Scholen zijn vanaf de eerste halve dag problematische afwezigheid verplicht een begeleiding op te starten. Zodra een leerling tien halve dagen spijbelt, is de school verplicht het CLB in de begeleiding in te schakelen. Indien nodig, kan de school het CLB ook sneller inschakelen. Het CLB speelt tevens een sleutelrol indien het nodig blijkt de welzijnssector bij de begeleiding te betrekken.

De dossiers van leerlingen waarin elke vorm van vrijwillige begeleiding door de school en door het CLB is uitgeput en waarin sprake is van een totale onwil bij de ouders en/of de leerling, worden aan mijn administratie overgemaakt. Na overleg met de school en met het CLB kan mijn administratie de ouders van de leerling door middel van een brief wijzen op de eventuele strafrechtelijke sancties die aan een blijvende onttrekking aan de leerplicht zijn verbonden. Dossiers waarin, na overleg met de school of met het CLB, geen vooruitgang wordt vastgesteld, worden aan het parket overgemaakt. In de loop van het schooljaar 2006-2007 zijn in Vlaanderen 68 dossiers aan mijn administratie overgemaakt. Hiervan zijn uiteindelijk zeventien dossiers naar een parket doorgestuurd.

Naast de net beschreven maatregelen, beschikt het Vlaamse onderwijs natuurlijk ook over de maatregelen die in het kader van het spijbelactieplan zijn uitgewerkt. Hier heb ik het in mijn antwoorden op eerder gestelde vragen om uitleg al uitvoerig over gehad.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Laurence Libert tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over time-outprojecten

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Mevrouw Laurence Libert: Mevrouw de voorzitter, de Katholieke Universiteit Leuven onderzoekt momenteel de time-outprojecten die sommige instellingen mogen uitvoeren. Er is een verschil tussen korte time-outprojecten (KTO) en lange time-outprojecten (LTO). De middelen voor de LTO's zijn van de beleidsdomeinen Onderwijs en Welzijn afkomstig. De KTO's worden met middelen van het beleidsdomein Onderwijs gefinancierd.

Time-outprojecten moeten jongeren de mogelijkheid bieden om buiten de schoolcontext aan leerpunten en aan specifieke vaardigheden in functie van een voortzetting

van een positieve schoolloopbaan te werken. Op die manier wil de overheid remediërend werken aan de problematiek waarmee deze jongeren kampen of die deze jongeren op school kunnen veroorzaken.

De time-outprojecten moeten voldoende aandacht schenken aan het ogenblik waarop de leerlingen terug naar hun school gaan. In de praktijk blijkt dat leerlingen die naar een time-outproject gaan, al bijna uit hun school dreigen te worden gezet. Dit betekent dat ze na hun time-out vaak nog nood hebben aan voldoende opvolging en ondersteuning binnen de school. De huidige middelen voor time-outprojecten bieden hiervoor onvoldoende ruimte. Hierdoor blijven scholen soms met vragen zitten. De slaagkansen van een time-out worden immers verhoogd door de mate waarin na de time-out in voldoende nazorg wordt voorzien.

Dit knelpunt zou kunnen worden weggewerkt door middel van een meer preventieve aanpak binnen het globale aanbod inzake KTO en LTO en door middel van het voorzien in voldoende middelen om vanuit de time-outprojecten in een totaalaanbod te voorzien. Bovendien moeten de leerkrachten worden geholpen om een sfeer te creëren die het mogelijk maakt probleemleerlingen binnen de schoolomgeving zeer vroeg te benaderen. De begeleiding van moeilijke leerlingen moet structureel in het onderwijs en in de time-outprojecten worden ingebed.

Mijnheer de minister, welke stappen hebt u al gezet om preventieve acties in het aanbod van de bestaande time-outprojecten op te nemen? Wat is stand van zaken met betrekking tot het huidig onderzoek van de K.U.Leuven? Gaat er voldoende aandacht naar de uitvoering en de kwaliteit van de bestaande time-outprojecten? De instellingen die time-out aanbieden, hebben momenteel niet de opdracht preventief in de scholen te werken. Zal dat in een toekomstige opdracht worden opgenomen?

Dit jaar eindigen de time-outprojecten na drie jaar. Hoe zal dit verder evolueren? Zal voor de huidige organisatoren in een vlotte overgang worden voorzien? Op die manier zou kunnen worden vermeden dat mensen die ondertussen een behoorlijke, specifieke expertise hebben opgebouwd, binnenkort hun vooropzeg zouden krijgen. Zult u een nieuwe projectoproep lanceren? Zo ja, wanneer zal dit gebeuren?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, de time-outprojecten zijn bedoeld om een individuele leerling die zich even geen raad weet, buiten de school op te vangen. Deze projecten zijn steeds op de reïntegratie van de leerling in de school gericht.

De doelstellingen zijn van bij de aanvang duidelijk verwoord. Het gaat om een vermindering van de gedragsproblematiek waarvoor de jongere is aangemeld, om een neutralisering van de probleemsituatie, om de preventie van zwaardere vormen van hulpverlening en om de versterking van het schoolteam.

Deze laatste doelstelling is duidelijk preventief. De time-outprojecten moeten het schoolteam handvatten aanreiken om op een gepaste wijze te reageren op leerlingen die een bepaalde vorm van probleemgedrag aan de dag leggen. De leerlingen moeten op school de gepaste zorgen krijgen. Op lange termijn zou dit ertoe moeten leiden dat een school geen beroep op een time-outproject meer moet doen. Het probleemgedrag zou zo veel mogelijk moeten kunnen worden voorkomen.

Het in de vraagstelling van mevrouw Libert aangehaald onderzoek zal ons onder meer een antwoord bieden op de vraag in hoeverre deze doelstellingen worden bereikt. Ik heb echter de indruk dat mevrouw Libert het over andere, meer algemene preventieve acties heeft.

We hebben er destijds bewust voor gekozen de algemene preventie niet in de doelstellingen van de time-outprojecten op te nemen. Time-out is bedoeld om de situatie van individuele leerlingen te verbeteren. Een school kan hieruit uiteraard een en ander leren dat op alle leerlingen van toepassing is. Voor de organisatie van algemene preventieve acties beschikt een school evenwel over voldoende andere partners, met name de cel leerlingenbegeleiding, het centrum voor leerlingenbegeleiding en de pedagogische begeleidingsdienst. Hiervoor wil ik de middelen van time-out, die reeds beperkt zijn, niet inzetten. Er is meer dan genoeg vraag naar individuele begeleiding van leerlingen.

U vroeg naar de stand van zaken van het onderzoek van de K.U.Leuven. Het onderzoek dat momenteel wordt uitgevoerd, is een kortlopende onderzoeksopdracht die van start is gegaan in juli 2008 en eindigt eind december 2008. Het onderzoek wordt gefinancierd door het Departement Onderwijs en Vorming en het Agentschap Jongerenwelzijn. Het onderzoek wordt opgevolgd door een stuurgroep. Het onderzoek bestaat uit twee grote delen. Er is het in kaart brengen van het profiel van de time-outjongeren en van het aanbod aan time-out in Vlaanderen. Er bestaan namelijk nog heel wat time-outinitiatieven in Vlaanderen, naast die die gefinancierd worden door Onderwijs en Welzijn. Daarnaast is er een bevraging bij de scholen die de afgelopen twee schooljaren een beroep hebben gedaan op een time-outproject, naar de effectiviteit en de efficiëntie van deze time-out. Dit wordt bevraagd per leerling die een school heeft aangemeld voor een time-outproject.

We zullen door dit onderzoek heel wat informatie krijgen over de uitvoering en de kwaliteit van de huidige

time-outprojecten. Een deel van die informatie zal kwantitatief zijn. Blijft de leerling in dezelfde school na de time-out? Mag de leerling het schooljaar erna ook nog terugkomen naar die school? Welk attest behaalde de leerling op het einde van het schooljaar? Een deel van de informatie zal ook eerder kwalitatief zijn. Hoe is de jongere geëvolueerd op school na de time-out? Heeft de time-out effect gehad op de ouders van de leerling? Heeft de time-out effect gehad op de school, bijvoorbeeld een wijziging in de schoolvisie, betere samenwerking met het CLB, werken aan het klasklimaat enzovoort.

De kwaliteit en de uitvoering van de time-outprogramma's wordt bovendien continu bewaakt vanuit het Departement Onderwijs en Vorming en het Agentschap Jongerenwelzijn, en dit op verschillende manieren: door het organiseren van intervisiemomenten voor de projectmedewerkers; door de werkbezoeken aan de projecten door medewerkers van mijn administratie en van mijn collega van Welzijn; en door het organiseren van informatievergaderingen voor de projectcoördinatoren.

Op uw derde vraag wil ik het volgende antwoorden. Ik gaf in het antwoord op uw eerste vraag reeds aan dat dit niet helemaal klopt. De time-outprojecten hebben wel een duidelijke preventieve doelstelling naar de scholen toe. Het lopende onderzoek zal aantonen in hoeverre er aan deze doelstelling voldaan wordt. Op basis van de resultaten van het onderzoek en de verzamelde informatie uit de werkbezoeken, intervisies en informatievergadering, zal ik, samen met mijn collega van Welzijn, het concept van time-out aan het begin van het nieuwe jaar evalueren en indien nodig bijsturen. Het uitvoeren van algemene preventieve acties in scholen is mijns inziens echter geen opdracht voor de time-outprojecten. Daarvoor zijn andere partners beschikbaar.

Dan vraagt u vooral naar de timing. Ik zal aan het begin van 2009 samen met mijn collega van Welzijn de huidige vorm van werken evalueren.

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Mevrouw Laurence Libert: Mijnheer de minister, ik leid uit uw antwoord vooral af dat we moeten wachten op de conclusies van het onderzoek.

Ik heb mijn vraag om uitleg gesteld naar aanleiding van een werkbezoek aan de Limburgse organisatie ArktoS, die de time-outs verzorgt. De vzw wil graag preventief werken. Sommige leerlingen veroorzaken een probleemsituatie uit verveling en/of als de leraar op een weinig interactieve manier lesgeeft. Men heeft in dat geval de leerkracht erop gewezen dat bijvoorbeeld groepstaken de leerlingen meer prikkelen en stimuleren. Dat zou het ambetante gedrag naar de

medeleerlingen kunnen voorkomen. Dat werkte, er deed zich een positieve evolutie voor in de klas. De jongere liet het storende gedrag achterwege.

Misschien moet men inzake preventie meer gaan samenwerken met CLB's en andere structuren. Ze hebben een heel specifieke kennis en knowhow. Ze kunnen terugkoppelen naar andere organisaties met meer middelen en mogelijkheden om de leerkrachten bij te staan. Ik had de indruk in Limburg dat er geen contact was tussen Arktos en de CLB's. Dat is mijns inziens een aspect van de evaluatie.

Minister Frank Vandenbroucke: U had het over de bezorgdheid over de continuïteit van het personeel. Ik ben me daar zeer goed van bewust. Ik denk dat we snel moeten werken en ervoor moeten proberen te zorgen dat de huidige time-outprojecten tijdig uitsluitel krijgen over het al dan voortzetten van de projecten. Ze moeten maatregelen kunnen nemen, hun medewerkers eventueel tijdig informeren en ervoor zorgen dat de opgebouwde expertise niet verloren gaat.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
